

EXPUNERE DE MOTIVE

1. Motivul emiterii actului normativ

Serviciile sociale reprezintă o componentă esențială a protecției persoanelor vulnerabile și a solidarității sociale. Funcționarea lor eficientă presupune atât respectarea drepturilor beneficiarilor, cât și existența unui cadru administrativ legal, echilibrat și predictibil pentru furnizorii publici și privați.

În practică, furnizorii de servicii sociale se pot confrunta cu întârzieri administrative nejustificate, interpretări neunitare ale legislației, proceduri excesive, măsuri disproporționate și dificultăți în relația cu autoritățile publice. Asemenea situații pot afecta nu doar activitatea furnizorilor, ci și continuitatea serviciilor de care depind persoane vârstnice, persoane cu dizabilități, copii și alte categorii vulnerabile.

Un exemplu recent îl constituie obligația de a obține autorizația de securitate la incendiu în procedurile de licențiere și relicențiere. Termenul a fost stabilit inițial la 31 decembrie 2024, prorogată la 31 decembrie 2025 prin Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 148/2024 și apoi la 31 decembrie 2026 prin Legea nr. 165/2025. Potrivit datelor Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială, din cele 5.384 de servicii sociale licențiate la nivelul lunii octombrie 2024, 1.043 nu dețineau această autorizație, dintre care 458 erau administrate de furnizori publici și 585 de furnizori privați. Blocajul nu a fost generat doar de furnizori, ci și de costurile ridicate de conformare a clădirilor existente, de capacitatea administrativă limitată și de lipsa unui mecanism instituțional care să semnaleze din timp problema. În absența unui asemenea mecanism, soluțiile au fost adoptate în regim de urgență, la limita termenelor, cu riscul închiderii unor servicii de care depind mii de beneficiari.

Se impune, prin urmare, crearea unui mecanism instituțional independent care să contribuie la apărarea drepturilor și intereselor legitime ale furnizorilor de servicii sociale, la promovarea bunei administrări și la prevenirea efectelor disproporționate ale unor măsuri administrative.

Instituția Avocatul Furnizorului de Servicii Sociale este concepută ca o autoritate administrativă autonomă și independentă, înființată prin lege organică, potrivit art. 117 alin. (3) din Constituția României, republicată, care primește sesizări, desfășoară investigații, formulează recomandări, identifică probleme sistemice și propune soluții legislative și administrative.

Noua instituție nu se suprapune cu Avocatul Poporului. Avocatul Poporului are o competență generală de apărare a drepturilor și libertăților persoanelor în raporturile cu autoritățile publice. Furnizorii de servicii sociale se află însă într-o relație administrativă specializată și permanentă cu autoritățile de acreditare, licențiere, inspecție, finanțare, contractare și autorizare sanitară sau de securitate la incendiu, în care problemele sunt preponderent tehnice, procedurale și sistemice. Pentru aceste situații este necesară o expertiză dedicată. Sesizările care privesc exclusiv drepturile individuale ale beneficiarilor se transmit Avocatului Poporului, iar cele două instituții cooperează pe bază de protocol.

Un element esențial al proiectului îl constituie protejarea continuității serviciilor sociale. Atunci când o măsură administrativă poate determina suspendarea sau încetarea unui serviciu, trebuie analizat impactul asupra beneficiarilor și trebuie avute în vedere, atunci când situația permite, soluții alternative care să prevină întreruperea îngrijirii. Pentru o persoană vârstnică sau cu dizabilități instituționalizată, mutarea forțată într-un alt centru, departe de familie și de personalul cunoscut, poate avea consecințe grave asupra sănătății și echilibrului emoțional. De aceea, proiectul obligă autoritățile să evalueze în scris acest impact și să analizeze alternative precum planul de remediere sau termenul de conformare, înainte de a dispune măsuri care conduc la închiderea serviciului.

Instituția nu va substitui autoritățile de control și nu va putea împiedica intervențiile necesare pentru protejarea vieții, sănătății, integrității și demnității beneficiarilor. Apărarea furnizorului nu poate justifica menținerea unui serviciu care prezintă un pericol imediat și grav pentru persoanele asistate. Recomandările Avocatului Furnizorului nu au caracter obligatoriu; forța lor rezidă în transparență, în raportarea către Parlament și în posibilitatea sesizării instanței de contencios administrativ.

Prin organizarea instituției după modelul unei autorități publice independente, cu atribuții clar definite, se urmărește consolidarea legalității, transparenței, proporționalității și responsabilității în administrația publică din domeniul serviciilor sociale.

Adoptarea proiectului va contribui la îmbunătățirea relației dintre furnizorii de servicii sociale și autoritățile publice, la identificarea disfuncționalităților legislative și administrative și la protejarea interesului beneficiarilor.

2. Impactul socio-economic

Proiectul contribuie la stabilitatea rețelei de servicii sociale, în special a celor rezidențiale pentru persoane vârstnice și pentru persoane cu dizabilități, prin prevenirea închiderilor determinate de blocaje administrative care pot fi remediate. Sunt protejate, totodată, locurile de muncă din sector și investițiile furnizorilor publici și privați, care au nevoie de un mediu administrativ previzibil pentru a dezvolta noi servicii. Soluționarea pe cale amiabilă a disfuncțiilor administrative reduce numărul litigiilor și costurile acestora, atât pentru furnizori, cât și pentru autoritățile publice.

3. Impactul financiar asupra bugetului general consolidat

Înființarea instituției presupune cheltuieli de personal pentru un număr maxim de 35 de posturi, inclusiv demnitarii, precum și cheltuieli materiale pentru sediu, dotări și funcționare. Estimarea orientativă este de aproximativ 7 milioane lei anual, din care aproximativ 5,5 milioane lei cheltuieli de personal și 1,5 milioane lei cheltuieli cu bunuri și servicii. Estimarea urmează să fie detaliată în fișa financiară. Finanțarea se asigură de la bugetul de stat. Pentru anul intrării în vigoare, fondurile se asigură în condițiile Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice, cu modificările și completările ulterioare, iar din anul următor, prin legea bugetului de stat.

4. Impactul asupra sistemului juridic

Proiectul are caracter de lege organică, întrucât reglementează înființarea unei autorități administrative autonome, potrivit art. 117 alin. (3) din Constituție. Se completează Legea asistenței sociale nr. 292/2011, prin consacrarea dreptului furnizorilor la un tratament administrativ legal și proporțional, și Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, prin recunoașterea calității procesuale active a Avocatului Furnizorului, după modelul prevăzut pentru Avocatul Poporului.

5. Consultări derulate

Propunerea a fost elaborată pe baza problemelor semnalate de organizațiile reprezentative ale furnizorilor publici și privați de servicii sociale. Pentru propunerea legislativă se vor solicita avizul Consiliului Legislativ, avizul Consiliului Economic și Social și punctul de vedere al Guvernului.

6. Măsuri de implementare

Primul Avocat al Furnizorului se numește în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a legii. Regulamentul de organizare și funcționare se aprobă în termen de 90 de zile de la numire. În termen de 120 de zile de la intrarea în vigoare, autoritățile administrației publice centrale propun actele normative necesare aplicării legii.

Față de cele de mai sus, am elaborat prezenta propunere legislativă, pe care o supunem spre dezbateră și adoptare Parlamentului României.

Inițiator:

Deputat Mariana Vârgă – *Circumscripția Electorală nr. 42 București*

